

بکارگیری روش کیومتدولوژی در تبیین ذهنیت کنشگر موثر بر سبک یادگیری دانشجویان پرستاری

دکتر آرمین زارعیان^۱، مریم روشندل، امیر حسین پیشگوی، فهیمه دادگری، سیمین تاج شریفی فر

محل اجرای فرآیند: دانشکده پرستاری ارتش جمهوری اسلامی ایران

نام دانشگاه: دانشگاه علوم پزشکی ارتش

گروه فرآیند: دانشجویان پرستاری سال دوم، سوم و چهارم مقطع کارشناسی و دانشجویان کارشناسی ارشد پرستاری

تاریخ اجرا: نیمسال اول سال تحصیلی ۹۱-۹۰ به مدت حداقل ۶ ماه

مقاله و بیان مسئله

به این ویژگی سبک یادگیری و نه توانایی یادگیری اطلاق می‌گردد.

در همین راستا «پیرس» اشاره می‌کند که سبک یادگیری روشی است که فراگیر در یادگیری مطالب درسی از آن بهره می‌گیرد و آن را به روش‌های دیگر ترجیح می‌دهد. کما اینکه بایستی دقت نمود که این ارجحیت‌ها در افراد رشته‌های متنوع و در طول زمان تغییر می‌کند.

از آنجائی که محوریت سبک یادگیری شناختی و عاطفی است لذا ذهنیت کنشگر (Oprant Subjectility) در ترسیم نقشه مفهومی سبک یادگیری موثر خواهد بود.

بررسی‌ها انواع مفاهیم و چارچوب‌های نظری زیر ساخت سبک یادگیری بر تاثیر ذهنیت در شیوه یادگیری فراگیران صحه می‌گذارد که اجمالاً به این سبک‌های متنوع اشاره می‌شود.

الف- سبک‌های وابسته به / فارغ از زمینه: در این شیوه یادگیری بر تفاوت‌های یادگیری مشخص افراد تحت تاثیر زمینه موضع یادگیری قرار می‌گیرد. در افراد وابسته زمینه یا کلی نگرها انجام فعالیت‌های مشارکتی و گروهی بسیار مهم است و در افراد فارغ از زمینه یا تحلیل گر، مشکل‌گشایی و حل مسئله حائز اهمیت است.

(بیان اهمیت، ضرورت و کاربرد انجام فرآیند براساس نیاز سنجی‌ها انجام شده است.

آموزش فرآیند پیچیده‌ای است که هرگونه ساده‌انگاری در این خصوص میتواند نیروها و امکانات مصروف شده را هدر ساخته و تلاش‌های افراد را با شکست مواجه سازد. لذا توسعه فرآیندهای آموزشی و ایجاد تحول در آن نیازمند شناخت مبانی موثر بر این فرآیند و ایجاد تغییر بر اساس ماهیت و بنیان‌های ساختاری آموزش و یادگیری است.

از جمله عوامل موثر بر فرآیند و به مرتبه اولی یادگیری، شناخت و تبیین مفهوم سبک یادگیری در فراگیران است. بررسی عمیق این موضوع و کسب دانش‌های نوین مرتبط با سبک یادگیری می‌تواند در سامان دهی آموزش از جمله تعامل مدرسین یا دانشجویان و فرآیند یاددهی - یادگیری محتوای مورد استفاده بسیار تاثیر گذار باشد.

سبک یادگیری به چگونگی یادگیری فراگیر اشاره دارد که متضمن شناخت فراگیر، اولویت و ارجحیت‌های ایشان است. به بیان دیگر سبک یادگیری بیش از آنکه بر توانایی فراگیر متمرکز شود بر ترجیحات فرد اهمیت می‌دهد و به همین دلیل

اولاً ادراکات و عقاید را شناسایی کرده و طبقه‌بندی کند و ثانياً به دسته‌بندی گروه‌ها بر اساس ادراکشان بپردازد. هدف اصلی این فن، آشکار ساختن الگوهای مختلف تفکر است و نه شمارش تعداد افرادی که تفکرات مختلفی دارند. کیومندولوژی روش تلفیقی و کمی است که از روش تحلیل عاملی کیو جهت دسته‌بندی افراد کمک می‌گیرد. این روش هم به لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها و هم شیوه تحلیل داده‌های متفاوت از روش‌های مرسوم کیفی و کمی بوده و نهایتاً به نوع سنخ‌شناسی افراد منجر می‌شود.

کیومندولوژی طرحواره یا اسکیماتایک سیستم ذهنی - ادراکی - احساسی فعال است و افراد براساس تجارب گذشته علائق و ارزش‌های خود باورها و ترجیحات خود نه از این جهت که بعنوان دانش یا اطلاعات در حافظه ذخیره شوند، بلکه از این جهت که سیستم فعالی جهت تعیین آنچه که ادراک خواهد شد، الگوهای ذهنی خود را آشکار می‌سازند.

ماهیت اکتسابی کیومندولوژی با سبک یادگیری دارای تجانس قابل ملاحظه‌ای است که می‌تواند عوامل کنشگر مکنون در پیدایش سبک یادگیری را به روش عمیق‌تر آشکار سازد. از اینرو با توجه به فقدان یک الگوی مشخص (حداقل در مطالعات داخلی) که بتواند سبک یادگیری دانشجویان پرستاری را به وضوح تبیین نماید، محققان برآن شدند تا با بکارگیری این روش چارچوب نظری متقن‌تر و قابل استناد در خصوص سبک یادگیری دانشجویان پرستاری براساس تکنیک کیومندولوژی تدوین نمایند. این فرآیند تاثیر بکارگیری روش کیو را در حصول به سبک یادگیری دقیق‌تر دانشجویان مورد بررسی قرار می‌دهد.

هدف و اهداف اختصاصی

هدف کلی

تعیین تاثیر بکارگیری تکنیک کیومندولوژی در تبیین مفهوم سبک یادگیری دانشجویان پرستاری

ب - سبک تکانش و تاملی: که در این سبک بر سرعت و دقت یادگیری در افراد تاکید دارد

ج - سبک یادگیری کُلب: بر اساس نظر کلی یادگیری هم فرآیند است و هم برآیند که به ۴ شکل دیده می‌شود:

۱- فعالان: بطور مثال تجربه می‌کنند و تمایل به شبیه‌سازی و انجام تکلیف دارند

۲- تاملی‌ها: مشاهده با تامل دارند و از طوفان مغزی بهره بیشتری می‌برند

۳- نظریه پردازان: به مفهوم سازی انتزاعی علاقمندند و به یادگیری از طریق سخنرانی تمایل دارند

۴- عمل‌گراها: به کاربرد عینی توجه دارند و بر مشاهده و کاربرد عمل تاکید می‌کنند

لذا کلب ۴ طبقه‌بندی از افراد را معرفی می‌کند:

۱- همگرا (convergent)

۲- واگرا (divergent)

۳- جذب‌کننده (یا تلفیق‌گرا) (Assimilator)

۴- انطباق‌یابنده (یا انطباق‌گرا) (Accommodator)

و نهایتاً

سبک یادگیری دان: که بر متغیرهای محیطی، سطوح انگیزشی، ارجحیت‌های اجتماعی و احتیاجات فیزیکی تاکید دارد.

براساس مطالعات متفاوتی که در زمینه سبک یادگیری دانشجویان علوم پزشکی و بالاصح پرستاری صورت گرفته است مؤید وجود نتایج متناقضی است که بهره‌گیری از این نتایج را در عمل بسیار دشوار می‌نماید. حال آنکه به اذعان بسیاری از صاحب‌نظران و تحقیقات انجام شده مشخص شده است که عدم همخوانی سبک یادگیری با رشته تحصیلی فراگیران، سبب انصراف یا نارضایتی نسبت به رشته تحصیلی می‌شود. از اینرو بسیار ضروری است جهت تبیین و شناخت دقیق‌تر سازه (یا مفهومی) تحت عنوان سبک یادگیری از تکنیک‌های پژوهشی نوین‌تر و عمیق‌تر استفاده شود.

کیومندولوژی تکنیکی است که پژوهشگر را قادر می‌سازد تا

اهداف اختصاصی

ماحصل این فرآیند تدوین و ارائه الگوی بومی سازی و مبتنی بر بافت جامعه مشارکت کنندگان در خصوص سبک یادگیری است عبارت دیگر برون داد این فرآیند، مدل نویسی در تشریح سبک یادگیری دانشجویان پرستاری جهت ارتقاء فرآیند یاد دهی - یادگیری خواهد بود.

- ۱- تدوین چارچوب نظری سبک یادگیری دانشجویان پرستاری
- ۲- طبقه بندی مفهوم سبک یادگیری در دانشجویان پرستاری
- ۳- تعیین ترجیحات یادگیری دانشجویان پرستاری
- ۴- طراحی و ارائه الگوی پیشنهادی سبک یادگیری دانشجویان پرستاری

سطح اثر گذاری

(دانشگاه، کشوری - بین المللی) ماحصل این فرآیند در این مرحله در سطح دانشگاه و کشوری دارای اثر گذاری خواهد بود.

روش اجرا

انطباق سیاست های بالادستی
کاملا با سیاست ها بالادستی در خصوص مرجعیت علمی متناسب و همخوانی دارد.

گام اول: در این فرآیند پس از انتخاب موضوع، بدو هر آنچه در خصوص موضوع سبک یادگیری در مقالات و مطالعات متعدد مورد بحث قرار گرفته در قالب تئوری تجمیع (که گام اول کیومتدولوژی است) جمع آوری می گردد. عبارات یا گونه های جمع آوری شده تحت عنوان جمعیت کیو خوانده می شود.

گام دوم: از بین عبارات جمع آوری شده، نمونه گیری انجام می شود (که نمونه گیری اطلاق می شود) و هر یک از عبارات نمونه کیو جداگانه بر روی یک کارت نوشته می شود تا دسته کیو تهیه شود.

نتیجه گیری شامل چالش ها و مشکلات اجرایی فرآیند
مشکل اجرایی قابل ملاحظه ای وجود ندارد.
معرفی فرآیند در نشریات علمی یا ارائه کار در مجامع علمی تا کنون این مهم اتفاق نیفتاده است

گام سوم: در این مرحله نوبت به انتخاب مشارکت کنندگان می رسد یعنی افرادی که قرار است ذهنیت ایشان شناسایی گردد.

گام چهارم: مشارکت کنندگان در این مرحله نمونه های کیو درج شده در کارت ها را بر اساس ترجیحات خود رتبه بندی می نمایند که اصطلاحاً رتبه بندی کیو (Q - sorting) گویند.

گام پنجم: تحلیل عامی کیو با نرم افزار PQ Method صورت می گیرد

تائیدیه های مربوطه و ارزشیابی فرآیند
ضمیمه می شود

گام ششم: به تغییر عامل های استخراج شده و تبیین ذهنیت ها در کنشگر موثر بر سبک یادگیری پرداخته می شود.

قابلیت تیم اجرا در سایر مراکز آموزشی
نتایج این فرآیند با توجه به ماهیت بومی آن قابلیت اجرا در سایر مراکز را خواهد داشت.

استمرار

قطعا با توجه به تاثیر گذاری این فرآیند در بهبود فرآیند آموزش و یادگیری، استمرار آن ممکن و میسر خواهد بود.

نتایج

پیامدهای اجرا و محصول یا برون دادهای فرآیند.